

Kraljevstvo Božje i pravednost njegova: Pravednost (II)

Pravednost nam pruža "plan" koji ističe najvažnije ciljeve za svaki dan. Njena definicija proizlazi iz pravila da se svaka dužnost temelji na nekom odnosu. Novi članak u seriji o vrlinama, „Vrlo ljudski, vrlo božanski“.

24.10.2023.

Kasno je poslijepodne na gradskom trgu i vlasnik vinograda još uvijek

primjećuje radnike bez posla. „Nitko nas nije zaposlio,“ kažu mu. Vlasnik ih šalje raditi u vinograd, iako će sunce uskoro zalaziti (par. *Mt 20, 7*). Uvjerenje da društvena pravednost ovisi o njegovim vlastitim odlukama navodi vlasnika vinograda da zaposli te nesretne ljude. Bilo da je riječ o njihovoj vlastitoj krivici ili ne, uzalud su potrošili većinu dana, možda unatoč tomu što im je nedostajalo osnovnih životnih potrepština. Iznad svega bi patili jer se ne bi osjećali korisnima, što je izvor duboke egzistencijalne tjeskobe. Stoga im vlasnik ne daje samo novac, već im pomaže pronaći smisao u životu. Isus ne nudi političko rješenje. Naprotiv, On želi naglasiti da bi nas “glad i žeđ za pravednošću” (par. *Mt 5, 6*) trebali voditi do traženja kreativnih rješenja za društvene probleme budući da fokusiranje isključivo na osobne probleme nikad ne može biti kršćanski stav.

Toplina milosrđa, čvrstoća pravednosti

Ista pravednost koja nas dovodi do prepoznavanja razlika u drugima, i stoga poštivanja svega što im pripada (njihovog života, dobrog glasa, vlasništva), potiče nas da razmišljamo o minimalnim uvjetima za dostojanstven ljudski život i da se tako ponašamo. Bog nam je darovao zemaljska dobra kako bi muškarci i žene mogli uživati u životu u zajednici. Zato ne možemo biti ravnodušni prema činjenici da, dok neki ljudi ugodno žive, drugi umiru od gladi ili ne mogu uživati u, primjerice, obrazovanju koje bi otvorilo vrata novim mogućnostima.

„Svijet postoji za svakoga jer smo svi rođeni s istim dostojanstvom... Kao zajednica, imamo obvezu osigurati da svaka osoba živi s dostojanstvom i ima dovoljno prilika za njegov ili njezin osnovni razvoj.” (1) Ekološki

izazovi, na primjer, ne mogu se sagledati odvojeno od razmišljanja o pravednosti. Bez obzira na nečije legitimno mišljenje o raznim problemima i mogućim rješenjima, kršćanin bi se uvijek trebao osjećati odgovornim za svijet i kakvim ga ostavljamo budućim generacijama.

Toplina našeg milosrđa i čvrstoća naše pravednosti dat će nam kriterije i snagu koji su nam potrebni za razvijanje odnosa s drugima na najbolji mogući način. Naravno, milosrđe postavlja uvjete na našu dužnost pravednosti. Ove dvije vrline određuju mnoge odluke koje donosimo svakog dana, pazeći da naša obitelj ima prednost pred mogućim društvenim inicijativama. "Red milosrđa" na kojem je sveti Josemaría toliko inzistirao također je i red pravednosti. Moj odnos s bolesnom majkom ne bi bio pravedan ako ne bih pronalazio vremena da ju posjetim jer sam

prezaposlen projektima solidarnosti koji su bili jako važni, ali su me spriječili u ispunjavanju mojih dužnosti kćeri ili sina. Ako bi pretjerana darežljivost vlasnika vinograda, njegova briga da ljudi pronađu pošten posao, dovela do ugrožavanja njegove vlastite obitelji, ne bi pravedno postupio prema svojoj obitelji.

No pravednost nam također pomaže da budemo pročišćeniji u svom milosrđu. Ljubav prema vlastitoj obitelji i poznanicima ponekad bi mogla biti neuredna i dovesti nas do bježanja u vlastiti privatni život, bez želje za brigom o potrebama muškaraca i žena oko nas. Ovo bi nas također moglo dovesti do toga da uvijek tražimo što je povoljno za one koji su nam najbliži, čak i ako šteti trećim osobama. Zbog toga je stav vlasnika vinograda primjer koji nam pomaže. Čak i ako mu je život bio ugodan i ako je, vrlo vjerojatno, imao

bogatstva u izobilju, odlučio si je zakomplicirati život i otići kroz ulice nekoliko puta kako bi mnogim radnicima ponudio mogućnost primanja plaće za njihov rad. Ovo je glad za pravednošću koja bi trebala biti obilježje onih koji slijede Isusa, što ih dovodi do toga da zanemare vlastitu udobnost u svojoj želji da pomognu drugima.

Milosrđe i pravednost trebaju se, konačno, ispreplesti u viziji stvarnosti koju vodi živa svijest o svemu u našim životima što podrazumijeva odnos s drugima. „Pravednost koja može biti stabilan temelj za mir jest pravednost djece Božje, pravednost oživljena milosrđem koje u drugima vidi braću i sestre, djecu istog nebeskog Oca.” (3) Naša svetost sastoji se, u dobroj mjeri, od otkrivanja da su drugi dio našeg vlastitog života.

Odnosi i dužnosti

U Svetom Pismu riječ "pravednost" ima mnogo bogatije značenje od načina na koji se danas shvaća. "Pravednost nije apstrakcija ni utopija. U Bibliji je to pošteno i vjerno ispunjavanje svake dužnosti prema Bogu; to je ispunjenje njegove volje". (4) Kad primjerice čujemo da je sveti Josip bio pravedan čovjek, to podrazumijeva da je bio svet, da je u svakoj situaciji radio ispravnu stvar. Vrlo važan dio svih odluka svetog Josipa uključivao je pažljivo vaganje dužnosti prema Bogu i drugim ljudima, posebno Mariji, kako bi uredio prioritete u svom životu i srcu. Pravedna osoba nije ona koja smatra da je ona sama mjera svih stvari, već ona koja dopušta da se izmjeri i koja organizira vlastiti život na temelju odnosa s drugima. *Pravednik će moj od vjere živjeti* (Heb 10, 38).

Čitajući djela sv. Josemaríje može nas iznenaditi da, uz naglašavanje

ljubavi i sebedarja kao temeljnih obilježja kršćanskog života, on često inzistira da se svetost sastoji u ispunjavanju dužnosti svakog trenutka. „Naš život – kršćanski život – mora biti jako običan: truditi se svakog dana dobro obavljati uvijek iste stvari koje su sastavni dio našega života; ostvarivati u svijetu naše božansko poslanje izvršavanjem u svakome trenutku svoje male obveze.” (5) Činjenica da pojam “dužnosti” uživa tako istaknuto mjesto u njegovim djelima može uzrokovati određenu nelagodu u suvremenom čitatelju ili vjerniku. Zaista, pretvaranje kršćanskog ideala u precizno ispunjenje skupine zapovijedi nije samo neprivlačno; također može izazvati osjećaj preplavljenosti ili tuge. Ako je kršćanstvo religija ljubavi, a stoga i slobode, zašto sv. Josemaría naglašava naizgled toliko suhu i hladnu riječ kao što je “dužnost”? Zato što, unatoč našem iznenađenju

zbog ponašanja vlasnika vinograda, ono što u nama pobuđuje divljenje prema njemu upravo je njegova darežljivost kada prelazi puki osjećaj dužnosti.

No ne bismo uspjeli shvatiti dubinu misli sv. Josemaríje ako bismo smatrali njegovu poruku samo kao hladni, suhi poziv na ispunjenje naših dnevnih obveza u običnom životu. Nije samo ispunjenje ono što nas vodi bliže Bogu, već ljubav koja nas vodi do toga da svaki zadatak izvršavamo što je savršenije moguće. „Iskrena pobožnost, prava ljubav prema Bogu, potiče na rad, na izvršavanje – premda nije lako – svakodnevnih dužnosti.” (6)

Međutim, trebamo vrlinu pravednosti kako milosrđe, koje bi trebalo biti nadahnjujuća sila i cilj svih naših djela, nikad iz vida ne bi izgubilo ono što je zaista važno u svakom danom trenutku. Pravednost nam pruža “plan” koji ističe

najvažnije planove za svaki dan. Njena definicija proizlazi iz pravila da se svaka dužnost temelji na nekom odnosu. Stoga najvažniji odnosi u našem životu definiraju naše najvažnije dužnosti.

Dužnost svakog trenutka

Mnoge dužnosti pravednosti plod su i znak ljubavi koja se pokazuje živeći brižno te znakove. Brinuti se o svojoj djeci i posvetiti im vrijeme dužnost je pravednosti koja prirodno proizlazi iz ljubavi. Njeno ispunjenje često će nam donijeti radost i neće zahtijevati puno truda od nas. No, ponekad se može činiti kao bremenita dužnost jer se suprotstavlja drugim mogućim aktivnostima ili zato što smo iznimno umorni. Raditi dobro također je dužnost, ne samo prema našem poslodavcu, već također prema našoj obitelji i društvu kao cjelini. Ako primamo fiksnu plaću za određeno vrijeme rada i rezultate, stvar je

pravednosti truditi se to i postići. Naposljetku, kršćani koji se trude pretvoriti svoj posao u molitvu i priliku da vole Boga i druge ljude, otkrivaju mogućnosti služenja drugima u svim okolnostima svog rada.

U našem poslu ponekad se može činiti da bi zahtijevanje poštovanja za određena osobna prava moglo biti u suprotnosti s milosrđem, ali sveti Josemaría uvijek je podučavao da je manifestacija laičkog mentaliteta (drugim riječima, svjesnost bivanja u svijetu) zahtijevati, s milosrđem i poštovanjem, ono što nam pripada. Primjerice, boriti se za dobro zasluženu povišicu ili poštivanje obećanja koje nam je dano ne znači da nismo zadovoljni s onim što imamo ili da ne znamo oprostiti. Naprotiv, to nam pomaže ojačati primjenu pravednosti u svojoj okolini i u društvo kao cjelini, na dobrobit svih. „Ako smo pravedni,

ispunit ćemo naše profesionalne, obiteljske i društvene obveze bez prigovaranja ili pretvaranja, raditi predano i izvršavati naša prava, što su isto naše dužnosti.” (7)

Odnosi pravednosti tako se pretvaraju u vrlo određen put činjenja u svakom trenutku onoga što je ispravno, odnosno, onoga što je pravedno. Ispitati sami sebe o dužnostima svakog dana u molitvi pomaže nam usredotočiti našu ljubav na određene veze koje sačinjavaju naš život. Radnici u prispodobi, bez obzira na sat kad su zaposleni i na dogovor s vlasnikom, težili su ispuniti svoju dužnost i postići obećanu nagradu.

Uvečer kaže gospodar vinograda svom upravitelju: ‘Pozovi radnike i podaj im plaću počevši od posljednjih pa sve do prvih’ (Mt 20, 8). Bog želi da se svi muškarci i žene spase i

također želi da uživamo u životu na zemlji koji treba biti dostojanstven koliko god može biti. To nas dovodi do toga da s posebnom brigom obavljamo dužnosti kako bismo ovaj svijet učinili humanim i božanskim mjestom. U isto vrijeme, znamo da će se puna pravednost postići tek na kraju vremena i da je to u Božjim rukama. „Samo Bog može stvoriti pravednost. A vjera nam daje sigurnost da on to i čini.” (8) *Tako će posljednji biti prvi, a prvi posljednji. (Mt 20, 16). Oni koji teže kraljevstvu Božjem i pravednošću njegovoj (Mt 6, 33) mogu se radovati u* “pravednosti” Božjoj: Štoviše, čak sve gubitkom smatram zbog onoga najizvrsnijeg, zbog spoznanja Isusa Krista, Gospodina mogega, radi kojega sve izgubih i otpadom smatram: da Krista steknem i u njemu se nađem – ne svojom pravednošću, onom od Zakona, nego pravednošću po vjeri u Krista, onom od Boga, na vjeri utemeljenoj (Fil, 3, 8-9).

- (1) Papa Franjo, *Fratelli tutti*, br. 118.
- (2) Usp. sveti Josemaría, *Pisma* 4, br. 14; 6, br. 7.
- (3) Fernando Ocáriz, “The Spiritual Heritage of Bishop Alvaro del Portillo,” March 2014, opusdei.org.
- (4) Papa Franjo, Govor, 25. veljače 2023.
- (5) Sveti Josemaría, *Kovačenica*, br. 616.
- (6) *Kovačenica*, br. 733.
- (7) Sveti Josemaría, *Prijatelji Božji*, br. 169.
- (8) Papa Benedikt XVI, *Spe salvi*, br. 44.

Gaspar Brahm

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/
kraljevstvo-bozje-i-pravednost-njegova-
pravednost-ii/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/kraljevstvo-bozje-i-pravednost-njegova-pravednost-ii/) (7.08.2025.)